

PRZEGLĄD PRASY Z. S. R. R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dodatek do Nr. 16 (115) Codziennego Biuletynu Wydziału Prasowego M. S. Z.

Warszawa, poniedziałek 21 maja 1928 r.

TREŚĆ: ZSRR. a sprawy zagraniczne. Sprawy wewnętrzne: Sprawy narodowościowe. — życie gospodarcze. — Polityka socjalna i zawodowa. — Sprawy lokalne. Notatki i informacje: Różne. — Artykuły nieuwzględnione.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE.

ECHA WYWIADU NACZ. HOŁÓWKI. *Izwiestja 17.V.* Kor. warszawski Bratin donosi, że w politycznych kołach polskich komentowana jest w dalszym ciągu polityka delegacji polskiej do rokowań z Litwą, a głównie wywiad przewodniczącego delegacji, p. Hołówki. Według uprzedzonych pogłosek, wywiad p. Hołówki był odzwierciedleniem kursu polityki polskiej, zapoczątkowanego po wizycie min. Zaleskiego w Rzymie, gdzie miano dojść do następującego porozumienia: Polska przyrzekła, jeśli nie aktywnie, to pasywnie, popierać Mussoliniego w kwestji bałkańskiej, głównie w sprawach Albanji i Grecji. Prócz tego Polska obiecała poprzeć Włochy w sprawie rewizji granic węgierskich, z zastrzeżeniem jednak, iż rewizja ta zostanie dokonana wyłącznie na rachunek Czechosłowacji — interesy Rumunji w żadnym wypadku nie powinny być naruszone. Wzajemian za to Mussolini jakoby miał obiecać pomoc Polsce nad Bałtykiem.

Dalej koresp. cytuje w tej sprawie głosy „Berliner Tageblattu“ oraz warszawskiej „Folkscajtung“. Z prasy polskiej — krakowski „Kurjer Ilustrowany“ (art. „Polska odegra rolę czynnika pokoju na Bałkanach“). Koresp. dodaje od siebie, że z wielkim zainteresowaniem oczekiwane jest exposé min. Zaleskiego w komisji spr. zagr., w którym min. Zaleski prawdopodobnie omówi kwestje poruszone w wywiadzie nac. Hołówki.

Z głosów, dotyczących bezpośrednio rokowań polsko-litewskich, koresp. cytuje „Gazetę Poranną“ i „ABC“.

CENA POLSKIEJ „POKOJOWOŚCI“. *Prawda 17.V.* Pod powyższym tytułem, omawiając rokowania polsko-litewskie w Kownie, pisze, że nie doprowadziły one do żadnego porozumienia.

Propozycję polską zawarcia paktu o nieagresji „Prawda“ nazywa „trikiem pacyfistycznym“. Według tego projektu — pisze „Prawda“ — Litwa musiałaby uznać swe obecne granice z Polską i przyrzec nigdy ich nie kwestjonować, co zagwarantowałoby Polsce władanie Wileńszczyzną. Gdyby Litwa zgodziła się na podpisanie takiego paktu, to poszłaby dalej, niż żądała tego Rada Ligi, albowiem kwestja Wilna miała nie być poruszana przy uregulowaniu stosunków polsko-litewskich.

„Prawda“ stwierdza, iż rezultaty prac polsko-litewskiej komisji w Kownie ponownie konstatują fakt, że w obecnych warunkach nie może być żadnej zgody pomiędzy Polską a Litwą. Kontrprojekt litewski również skazany jest na niepowodzenie. Drżazga wileńska zbyt boleśnie siedzi w ciele zarówno Polski jak i Litwy. żadne „pokojoyowe“ oświadczenia dyplomatów polskich nic sprawie nie pomogą.

„Prawda“ podkreśla, że w dzień święta 10-ej rocznicy niepodległości Litwy rząd litewski wniósł do konstytucji paragraf o Wilnie jako stolicy Litwy.

Ekonomiczeskaja Zizń 17.V omawia również wywiad nac. Hołówki.

Prawda 17.V zamieszcza depeze Tassa z Kowna i z Warszawy o rokowaniach polsko-litewskich. Cytuje wywiad nac. Hołówki, udzielony „Kur. Por.“ w sprawie paktu o nieagresji oraz omawia artykuł „Głosu Prawdy“, napisany w związku z włączeniem do Konstytucji litewskiej paragrafu o Wilnie jako stolicy Litwy.

EXPOSÉ MIN. ZALESKIEGO. *Izwiestja 20.V* zarzucają min. Zaleskiemu, że w swej mowie, wygłoszonej na komisji spraw zagranicznych, tak mało uwagi poświęcił wizycie w Rzymie, jak również stosunkom polsko-niemieckim i zagadnieniu polsko-litewskiemu. Następnie dziennik wyraził zdziwienie, że polski min. spraw zagr., nie uznał za stosowne poruszyć sprawy zamachu na radcę Lizarewa.

ZAMACH NA LIZAREWA. *Izwiestja 16.V* podają za „Tribuną“ włoską wywiad członka misji polskiej w Moskwie udzielony koresp. „La Tribuna“ w związku ze sprawą zamachu na Lizarewa. „Izwiestja“, atakując wywiad, podkreślają, że ile razy białołwardzista dokona zamachu na przedstawiciela Z. S. R. R., tyle razy władze polskie starają się przedstawić zamachowca jako idjotę lub nerwowo chorego.

PROTEST PRZECIWKO WYDANIU SOCHACKIEGO. *Prawda 17.V.* Tass z Kijowa donosi o mitingach, na których uchwalono szereg protestów przeciwko wydaniu sądom przez Sejm pos. Sochackiego. Do Sochackiego wysłano depezę treści następującej: „Odważnemu rewolucjoniście, stojącemu twardo na straży interesów klasy pracującej w Polsce, przesyłamy nasze braterskie pozdrowienie. Je-

steśmy głęboko przekonani, że bojowy nastrój mas proletariatu Polski, tak wymownie wyrażony w dniu 1-go maja, zniesie wszelkie przegrody, stawiane przez faszyzm polski na drodze wiodącej do definitywnego zwycięstwa robotniczej klasy w Polsce.

WYWIAD POSŁA ESTOŃSKIEGO. *Izwiestja 17.V.* Nowomianowany poseł Estonji w ZSRR Julius Seljamaa dał wywiad koresp. Tassa na temat stosunków estońsko-sowieckich. Poseł powiedział m. in., że państwa bałtyckie winny być pomostem między Wschodnią a Zachodnią Europą. Stwierdził on szczerze pragnienie Z. S. R. R. i Estonji stworzenia atmosfery zaufania między dwoma państwami, podkreśla-

jąc doniosłe znaczenie normalnych stosunków gospodarczych w rozwoju stosunków politycznych. W związku z tem poseł podkreślił ważną rolę komisji do uregulowania stosunków estońsko-sowieckich, której głównym celem jest doprowadzenie do traktatu handlowego sowiecko-estońskiego.

Normalizację stosunków między Z. S. R. R. a Estonją poseł uważa za główne swoje zadanie. W końcu pos. Seljamaa zaznaczył, że stanowisko posła w Moskwie Estonja uważa za jedno z najważniejszych.

Wywiad ten „Izwiestja“ zaopatrują przychylnym komentarzem.

SPRAWY WEWNĘTRZNE.

SPRAWY NARODOWOŚCIOWE.

WALKA Z ANTYSEMITYZMEM. „*Wieczerniaja Moskwa*“ 12 i 14.V zamieszcza szereg notatek i listów do redakcji w sprawie zwalczania antysemityzmu w działalności administracji teatru Wielkiego w Moskwie. Tendencje antysemickie, zdaniem autorów tych notatek, znajdowały wyraz w zarządzeniach byłego dyrektora tego teatru Gołowanowa, wobec czego zjawisko antysemityzmu w teatrze otrzymało ogólną nazwę „gołowanowszczyzna“. Gołowanow został usunięty z tego stanowiska, lecz walka przeciwko niemu trwa w dalszym ciągu. Łunaczarski listem otwartym w pismach oświadcza, iż nie może wziąć udziału w uroczystej akademii na cześć znanego historyka sztuki Stasowa, a dzienniki komentują tę odmowę, jako objaw niechęci występowania na akademii wraz z Gołowanowem, który miał dyrygować orkiestrą.

Wieczerniaja Moskwa 10.V propaguje bilety loterii, organizowanej na rzecz funduszu, zbieranego przez żydowską organizację rolną, celem ułatwienia osiedlania żydów na roli. Dziennik nawołuje do kupowania biletów, jako do akcji, zwalczającej antysemityzm.

ALFABET ARABSKI ZASTĘPOWANY PRZEZ ŁACIŃSKI. *Izwiestja 15.V* zamieszcza rezolucję prezydium Rady Narodowościowej w sprawie zamiany alfabetu arabskiego zgłoskami łacińskimi. Stwierdzając, że w ostatnich czasach ruch w tym kierunku spotęgował się znacznie jak wśród ludów Rosji sowieckiej, tak i poza jej granicami, rada wyowiada się za stopniowe przeprowadzenie w życie nowego alfabetu.

NACJONALIZACJA APARATU ADMINISTRACYJNEGO NA SYBERJI. *Ibidem* zamieszcza wiadomość o wprowadzeniu języków miejscowych w urzędowaniu rad wiejskich narodowych i tubylczych okręgów Syberji. Zarządzenie zostanie zastosowane w pierwszej linii wśród ojrotów, chakassów, szorców, kirgizów, mordowców, niemców, estończyków, łożyków i łagalczyków.

O JEDNOŚCI NARODU ROSYJSKIEGO. *Wozroźdenje 11.V* zamieszcza list do redakcji zarządu Towarzystwa Studentów Małorusinów i Białorusinów „Jedność Kultury Rosyjskiej“ w Pradze. List

stanowi komentarz do artykułu prof. N. Timaszewa p. t. „Jednolitość Rosji i ruchy narodowościowe“, zamieszczonego w tem że piśmie w dniu 5-go kwietnia r. b.

ŻYCIE GOSPODARCZE.

STAN HODOWLI OWIEC. *Izwiestja 16.V* przytacza wyjątki z referatu, wygłoszonego na posiedzeniu kolegium komisariatu rolnictwa o stanie hodowli owiec na terytorjum ZSRR. Referat stwierdza, że ogólna liczba owiec przewyższa przedwojenną, lecz odsetek owiec cienkorunnych i merynosów jest nadzwyczaj mały, gdyż liczba ich sięga zaledwie 600 tysięcy. Wskutek tego Rosja sowiecka musi wwozić z zagranicy przeważną część wełny, zużywanej w fabrykach rosyjskich. Popyt na tę wełnę wzrasta i obliczono, że już w najbliższych latach trzeba będzie wydawać na nią od 350 do 400 milionów rocznie. Wobec tego rząd sowiecki przedsięwziął na szeroką skalę hodowlę stad owiec merynosowych. W tym celu przeznaczono już 24 majątki sowieckie, a w najbliższym czasie organizuje się jeszcze 19 podobnych gospodarstw. Referat wyliczał braki tej gospodarki i wskazywał środki celem ich usunięcia. Kolegium aprobowało projektowane zarządzenia.

BUDOWA NOWYCH FABRYK. *Ibidem* podaje o budowie szeregu nowych zakładów przemysłowych. Tak, w Marjupolu znajduje się w budowie wielka fabryka rur, która ma być największą w Europie. Na budowę tą wyasygnowano 25 milionów rubli. W okręgu Kubańskim przystąpiono do budowy nowej wielkiej cukrowni, która ma kosztować 75 milionów rubli. W Jekaterynosławiu ukończono budowę nowego wielkiego pieca wysokiego. W Kijowie przystąpiono do budowy fabryki konserw.

KAMPANJA SIEWNA I STAN ZASIEWÓW OZIMYCH. *Ibidem* podaje streszczenie referatów, wygłoszonych przez przedstawicieli komisariatu rolnictwa i centralnego urzędu statystycznego na posiedzeniu rady ekonomicznej o stanie zasiewów. Wobec późnej wiosny kampanja siewna rozpoczęła się w roku bieżącym z pewnem opóźnieniem (od 2 do 4 tygodni), jednakże wobec znacznej ilości wilgoci, wytworzonej wskutek powolnego topnienia śniegu, naogół stan zasiewów wiosennych może być uważany za zadawalniący. Referat przytacza również szereg

zarządzeń przedsięwziętych w celu okazania pomocy ludności wiejskiej. Stan zasiewów ozimych w dniu 1-go maja został również scharakteryzowany jako zbliżający się do średniego, lecz nieco gorszy, niż w ubiegłym roku. Najlepiej przedstawiają się zasiewy ozime w okręgach nadwołżańskich i w południowo-zachodniej Syberji. Najgorzej — na północnym Kaukazie i na Dalekim Wschodzie.

POLITYKA SOCJALNA I ZAWODOWA.

NA DROGACH KU SOCJALISTYCZNEJ PRZEBUDOWIE WSI. *Izwiestja 13.V* w artykule wstępnym, omawiając zadania zwoływane w końcu maja roku bieżącego ogólnozwiązkowego zjazdu gospodarstw kolektywnych, wskazuje na to, że na terytorjum Związku Sowieckiego istnieje do 25 milionów drobnych gospodarstw rolnych, niewykazujących należytej żywotności i że wobec tego potrzeba zasadniczej rekonstrukcji gospodarki rolnej jest podstawowym zadaniem rządu sowieckiego. Przebudowa winna iść w kierunku tworzenia gospodarstw kolektywnych, a środkiem ku temu ma być przede wszystkim postawienie na należytych poziomie istniejących gospodarstw kolektywnych. Dalej artykuł wylicza cały szereg istniejących w tej dziedzinie braków.

Ibidem 16.V zamieszcza odezwę, podpisaną przez sekretarza centralnego komitetu partji komunistycznej Mołotowa, zwróconą do wszystkich organizacyj partyjnych. Odezwa wskazuje jako jedno

z najważniejszych zadań miejscowych organizacyj partyjnych — współdziałanie w ugruntowaniu ideologii komunistycznej wśród ludności wiejskiej. Odezwa wylicza przytem podstawowe zadania sekcji, pracujących na wsi.

SPRAWY LOKALNE.

BRAKI BUDOWNICTWA NA BIAŁORUSI.

Izwiestja 13.V zamieszcza korespondencję Jefedowa o stanie sowieckich prac budowlanych na Białorusi. W bieżącym roku budżetowym skarb asygnował na ten cel 58 milionów rubli, co w porównaniu z rokiem ubiegłym stanowi wyżkę o 50%. Około jednej czwartej tej sumy przypada na budowę domów mieszkalnych. Korespondent zaznacza, że prace budowlane posuwają się obecnie bardzo powolnie, że daje się odczuwać brak wykwalifikowanych sił roboczych, przy jednoczesnym nadmiarze organów administracyjnych. Również brakuje tak niezbędnych materiałów jak cegły (brak 19 milionów sztuk), wapna, cementu i t. p.

STAN BUDOWNICTWA W OKRĘGU CHAR-KOWSKIM. *Ibidem* zamieszcza szereg danych o stanie budownictwa w okręgu charkowskim. Kredyty w roku bieżącym wynoszą na ten cel 41 milionów rubli (w roku ubiegłym 37 milionów rubli). Ma być zbudowane szereg nowych stacyj elektrycznych. Korespondent zaznacza, że wykonanie prac budowlanych przeważnie doprowadza do znacznego przekroczenia kosztorysów.

NOTATKI I INFORMACJE.

R Ó Ż N E.

METROPOLITA SERAFIN NIE WPUSZCZONY DO CHIN. *Ruś, 9.V* podaje wiadomość z Charbina o tem, że rząd północno-chiński wzbronil dostęp w granicę Mandżurji metropolicie Twerskiemu Serafinowi, wydelegowanemu na Daleki Wschód przez metropolitę Sergjusza celem ustalenia władzy tego metropolity nad duchowieństwem prawosławnym w Mandżurji.

ZATARGI W CERKWI ROSYJSKIEJ NA EMIGRACJI. *Wozroźdenje, 10. i 12.V* podaje korespondencje z Sofji, obrazujące niezdrawe stosunki, jakie wytworzyły się w tamtejszem społeczeństwie rosyjskiem i wśród duchowieństwa rosyjskiego w Bułgarji na tle walki dwóch kierunków: pomiędzy zwolennikami metropolitów Antonjusza i Eulogjusza. Gdy ten ostatni przybył do Sofji na zaproszenie metropolity sofijskiego Stefana, nie zważając na tę ostatnią okoliczność, miejscowy biskup rosyjski Serafim wystąpił przeciwko niemu, co było powodem wielkiego zgorszenia i szeregu zajęć nawet w świątyni prawosławnej w Sofji.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Izwiestja 17.V. Z. S. R. R. a Stany Zjednoczone. (Wywiad Smitha, prezesa Rosyjsko-Amerykańskiej Izby Handlowej, udzielony współpracownikowi *Izwiestij*. Według Smitha gospodarze koła amerykańskie dążą do nawiązania stosun-

ków z Z. S. R. R.). — A. Iwin: Interwencja japońska a Ameryka. — 16.V. Sejm wydał posła Sochackiego (koresp. Bratina z Warszawy). — 18.V. Przed procesem (sprawa „Donbassu“). — 19.V. Sprawozdanie z procesu „Donbassu“.

Prawda 17.V. Chłopi rumuńscy ofiarami zdrady. — W przededniu nowych „incydentów“. (Sytuacja w Chinach). — Kto bolszewizuje Japonję? (omawia artykuł „Wschodniego Ekonomisty“). — Działalność kompartji w centrum katolicyzmu niemieckiego. — 18.V. Art. wst. Klasowy proces (sprawa „Donbassu“). — Ameryka zwyciężyła. (Autor dochodzi do konkluzji, że powodzenie projektu Kellogga dowodzi tylko powodzenia Ameryki w walce o hegemonję światową). — 19.V. Ruch strajkowy w Indjach. — Sprawozdanie z procesu „Donbassu“.

Ekonomieczeskaja Zizń 17.V. Niemcy przed wyborami (kor. z Berlina). — 18.V. art. wst. „Szachtinskij proces“ (sprawa „Donbassu“). — 19.V. Art. wst. Forsowanie eksportu nafty. — 15.V. Jarmark w Niżnim Nowogrodzie. — Handel zewnętrzny w pierwszym półroczu.

„*Ruś*“ 6.V art. N. Mogilańskiego o problemacie ukraińskim.

„*Izwiestja*“ 5.V z okazji dnia prasy zamieszczają szereg artykułów, obrazujących powstanie, organizację, zadania i rozwój prasy sowieckiej.

Dni 8.V. O jedności narodowej — artykuł M. Wisznia-ka. — 9.V. M. Krol. Nieudana próba skasowania nowej polityki ekonomicznej. — 13.V. Nastroje wśród robotników (list z Piotrogradu).

